

Kliimaministeerium
info@kliimaministeerium.ee

Teie 03.04.2025 nr 1-4/25/1619, KLIM/25-
0346/-1K

Meie 07.05.2025 nr 2-3/1451

Meretöö seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu VTK kooskõlastamine

Austatud minister

Kliimaministeerium on esitanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile (edaspidi MKM) kooskõlastamiseks meretöö seaduse (edaspidi MTöös) ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK).

1. MKM on tutvunud meretöö seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu VTK-ga. Kui muudatuste tulemusel saavutatakse töösuhte osapooltele kaasaja vajadusi ja võimalusi arvestav suurem paindlikkus, samaaegselt nõrgema poole, kelleks meretöösuhtes on laevapere liige, piisav kaitse ning lõppastmes töötaja, töandja ja kogu Eesti parem majanduslik toimetulek läbi Eesti laevanduse rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmise, on plaanitavad muudatused väärt toetamist. MKM-i jaoks on oluline, et muudatused on merendusvaldkonna partneritega läbiarutatud. MKM kooskõlastab VTK alljärgnevate märkustega arvestamisel.
2. **I. Probleem, sihtrühm ja eesmärk. Sissejuhatus** (lk 2 ja 22) – Kuigi tõdete, et laevapere liikme töögraafik ei ole enam esmaspäevast reedeni kella üheksast viieni (st praktikas ei ole enam tavapärane, et laevapere liikme puhul rakendatakse summeerimata tööaja arvestust) ja et ületunnitöö teke on paratamatu, siis soovite merenduses MTöös-iga näha ette erisuse TLS-i töö- ja puhkeaja regulatsioonist selliselt, et meretöölepingu puhul oleks töandjal edaspidi õigus nõuda ja töötajal õigus teha poolte kokkuleppel kuni 103 ületundi 30-päevases perioodis ning antud erisus hakkaks kehtima üksnes täistööajaga ja summeerimata tööaja arvestuse alusel töötavale laevapere liikmele. Olete 18.03.2025 MKM-ile saadetud kirjas selgitanud järgmist: „Me teeme eraldi regulatsiooni summeerimata ajaga töötavatele meremeestele, sest see oli poolte soov. Kõik lahendused, mis me VTK-s oleme välja toonud, on poolte tahe. KliM on toonud ainult välja, mida tuleb muuta, et poolte tahe saavutada.“ Saame aru, et tegemist oli tööturupoolte sooviga, kuid sellest hoolimata peame oluliseks täiendavalt selgitada põhjuseid, miks peetakse vajalikuks MTöös-i sätestada töö tegemise aja piirangute erisused üksnes summeerimata tööaja arvestuse alusel töötavatele laevapere liikmetele. Miks on niivõrd oluline eristada summeerimata tööaja arvestuse alusel töötavat laevapere liiget? Sellise erisuse kehtestamine MTöös-is vajab VTK-s või sellele järgnevas seaduseelnõus sisulisemat ja põhjalikumat põhjendamist.

3. **III. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused. Tähtajalised töölepingud** (lk 21) – Olete nii Prantsusmaa kui ka Saksamaa tähtajaliste töölepingute sõlmimise regulatsiooni kirjeldamisel võtnud aluseks 2013. aastal Saksamaa advokaadibüroo *Hengeler Mueller* kodulehel avaldatud uudise tähtajaliste töölepingute kohta. Möödunud 12 aasta jooksul võib Prantsusmaa ja Saksamaa tähtajaliste töölepingute sõlmimise regulatsioon olla oluliselt muutunud. Seega palume VTK-d või sellele järgnevat seaduseelnõu täiendada selles küsimuses, vaadates üle nii Prantsusmaal kui ka Saksamaal hetkel kehtiva regulatsiooni tähtajaliste töölepingute kohta ja võttes seejuures aluseks õigusakti kui õigusallika.
4. **III. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused. Regulatiivsete võimaluste kirjeldus. Probleem 1** (lk 21–22) – Tähtajaliste meretöölepingute puhul soovite täiendada MTöös-i § 13 uue lõikega, mis looks tähtajaliste meretöölepingute sõlmimise eritingimuste kokkuleppimise võimaluse kollektiivlepinguga. Seejärel kollektiivlepinguga saaks teha järgmise erisuse: „Tähtajalise töölepingu paindlikkuse suurendamist lubab kolmeaastane periood, mille jooksul tööandja ja töötaja võivad korduvalt lühiajalisi tähtajalisi töölepinguid sõlmida. Kui pärast kolmeaastase perioodi lõppu kuue kuu jooksul pooled sõlmivad uue töölepingu, siis muutub töösuhe algusest peale tähtajatuks.“ Nõukogu direktiivi 1999/70/EÜ lisaks oleva raamkokkuleppe klausli 5 lõikes 1 on sätestatud kolm võimalikku meetet, mida saab liikmesriik kasutada, et vältida kuritarvitusi, mis võiksid tuleneda järjestikuste tähtajaliste töölepingute või töösuhete kasutamisest. Palume VTK-s või sellele järgnevas seaduseelnõus selgitada, millise kuritarvituste vältimise meetme plaanite kehtestada MTöös-is ja seda ka põhjendada. Samuti palume VTK-s või sellele järgnevas seaduseelnõus täiendavalt selgitada, kas tähtajaliste töölepingute sõlmimise võimaluste laiendamise kaudu suurema paindlikkuse võimaldamine ei vähenda liialt laevapere liikmete kaitset meretöösuhetes.
5. **III. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused. Regulatiivsete võimaluste kirjeldus. Probleem 2** (lk 22) – Soovite luua MTöös-i erinormi TLS-i töö- ja puhkeaja regulatsioonist, mille kohaselt meretöölepingu puhul on tööandjal õigus nõuda ja töötajal õigus teha kuni 103 ületundi 30-päevases perioodis. Oleme ka varasemalt palunud VTK-d täiendada selgitustega järgmistes küsimustes: 1) Millise arvestuse alusel on kujunenud 103 ületundi? 2) Miks võetakse aluseks 30-päevane periood (mitte näiteks kalendrikuu või muu periood)? 3) Mis õigustab sellist lahendust? Jätkuvalt me ei leia VTK-st eelnevatele küsimustele piisavalt sisulisi selgitusi, v.a asjaolu, et viidatakse Soome kollektiivlepingule, mille kohaselt meremees teeb 30 päeva jooksul 103 tundi ületunnitööd ja meremehele makstakse selle eest ületunnitöötasu. Isegi, kui tegemist on tööturupoolte kokkuleppega ja muudatuste tegemisel on aluseks võetud Soome näide, siis on oluline esitada VTK-s või sellele järgnevas seaduseelnõus sisulised põhjendused eelviidatud küsimusele, et tekiks veendumus, et muudatust on põhjalikult analüüsitud ja kaalutletud.
6. **III. Probleemi võimalikud regulatiivsed lahendused. Regulatiivsete võimaluste kirjeldus. Probleem 2** (lk 22) – VTK-s on märgitud, et tööturupooled jõudsid 26.08.2024 kohtumisel konsensusele, et töö- ja puhkeaja probleem lahendatakse eriregulatsiooni loomisega meremeestele, kes ei tööta summeeritud tööaja alusel. Samuti märgitakse, et kohtumisel leiti, et ületunnitöö eest vaba aja andmine ei ole mõistlik ning tuleks kohaldada vaid rahalist hüvitist. Palume VTK-s täiendavalt põhjendada, miks ei peeta ületunnitöö hüvitamist vaba aja andmisega mõistlikuks. Nimelt rahvusvahelise praktika kohaselt tunnustatakse ületunnitöö hüvitamist täiendava vaba aja andmisega, kuna töötaja tervise ja ohutuse kaitse ning piisav aeg puhkamiseks on vajalik töövõime säilitamiseks ja taastootmiseks. TLS § 44 lg 6 sätestab esmase eeldusena, et ületunnitöö hüvitatakse vaba aja andmisega ületunnitööga võrdses ulatuses ning rahaline hüvitis on rakendatav vaid poolte kokkuleppel. Ületunnitöö kompenseerimine täiendava vaba aja andmisega täidab töötaja tervisekaitse eesmärgi ja toetab direktiivist tulenevat nõuet, mille kohaselt ei saa töötaja tervis ja ohutus olla allutatud

majanduslikele kaalutlustele (direktiivi 2003/88/EÜ preambula). Seega vajab VTK-s või sellele järgnevas seaduseelnõus põhjalikumalt selgitamist, millistel kaalutlustel soovitakse laevapere liikmete puhul kehtivat ületunnitöö hüvitamise regulatsiooni muuta ja miks ei peeta mõistlikuks rakendada ületunnitöö kompenseerimisel ühe võimalusena vaba aja andmist.

7. **Võimalik vastuolo Euroopa sotsiaalharta – Regulaatiivsete võimaluste kirjeldus. Probleem 2** (lk 22–23) – Soovite luua MTöoS-i ületunnitöö regulatsiooni laevapere liikmetele, kes töötavad summeerimata tööaja arvestuse alusel, sätestades erisuse TLS § 46 lg-s 3 kehtestatud absoluutse tööaja ja ületunnitöö piirangu suhtes. Pakute välja lahenduse, mille kohaselt summeerimata tööajaga töötajal, kes töötab täistööajaga, on õigus teha ning tööandjal õigus nõuda 103 tundi ületunnitööd 30-päevases ajavahemikus. Arvestades, et ühe kuu nominaaltöötunnid on ca 168 tundi, tähendaks see koos ületunnitööga ca 271 töötundi 30-päevases perioodis. Siinkohal soovime veelkord juhtida tähelepanu Euroopa sotsiaalharta Digesta selgitustele artikli 2 punkti 1 kohta, kus on öeldud järgmist: „Kui kogu tööaeg kestus (tavaline tööaeg pluss ületunnid) tundides on kuni 60 töötundi nädalas või üle 60 töötundi nädalas, siis see on ebamõistlik.“ Samuti rõhutatakse, et teatavate töötajate kategooriate välistamine seadusega ettenähtud kaitsest ebamõistliku tööaja vastu on vastuolus harta ning et meremeeste õigus mõistlikule iganädalasele tööajale peab olema tagatud seadusega. Seetõttu leiame jätkuvalt, et MTöoS-is kavandatav regulatsioon – maksimaalne iganädalane tööaeg 65 töötundi 7-päevase ajavahemiku jooksul ning samuti 271 töötundi 30-päevase ajavahemiku jooksul ei ole kooskõlas kehtivate tõlgendustega Euroopa sotsiaalharta artikli 2 lõike 1 osas. Euroopa Sotsiaalõiguste Komitee, kellel on ainuõigus Euroopa sotsiaalharta õiguslikuks tõlgendamiseks, on tõlgendanud harta artikli 2 lõikes 1 kasutatud „vastuvõetavat igapäevast ja -nädalast tööaega“ ning on oma 2005. aasta järeldustes Eesti meremeeste töötundide kohta märkinud: „Äärmiselt pikad tunnid, näiteks 16 tundi 24-tunnise ajavahemiku jooksul või teatud tingimustel üle 60 tunni nädalas, ei ole mõistlikud ega ühildu seetõttu harta.“ Mõistame, et 2022. aastal lubas Euroopa Sotsiaalõiguste Komitee, et vaatab tulevikus uuesti läbi meremeeste iganädalase tööaja küsimuse. Samas on jätnud komitee seni oma seisukoha selles küsimuses muutmata. Seega, kuni Euroopa Sotsiaalõiguste Komitee ei ole ametlikult muutnud enda seisukohta, tuleb pidada töötamist üle 60 tunni nädalas jätkuvalt Euroopa sotsiaalharta vastuolus olevaks. See võib tähendada, et Eesti peab tulevikus andma Euroopa sotsiaalharta mittevastavuse küsimuses aru. Palume see asjaolu plaanitava seadusmuudatuse materjalides sõnaselgelt välja tuua ja riskikohale tähelepanu juhtida.
8. **III. Probleemi võimalikud regulaatiivsed lahendused. Regulaatiivsete võimaluste kirjeldus. Probleem 2. Tööaja piirangu erisus avameretööstuses kasutataval laeval** (lk 23) – Olete VTK-s selgitanud, et Eesti Laevaomanike Liit esitas 30.09.2024 toimunud kaasamiskohtumisel ettepaneku kehtestada tööaja eriregulatsioon avameretööstuses kasutatavatel laevadel töötavatele meremeestele. Kavandatav erisus hakkaks kehtima samuti üksnes summeerimata tööajaga töötavatele meremeestele, st summeeritud tööaja arvestusega töötavatele meremeestele jääks kehtima senine regulatsioon. Palume VTK-s selgitada, miks nähakse vajadust kehtestada selline erisus just avameretööstuse laevade puhul ja jällegi üksnes summeerimata tööaja arvestusega töötamisel. Ainuüksi viide sellele, et tegemist oli Eesti Laevaomanike Liidu sooviga, ei ole piisav põhjendus. Seetõttu palume VTK-s või sellele järgnevas seaduseelnõus esitada sisulised põhjendused selle kohta, miks peetakse vajalikuks luua tööaja eriregulatsioon avameretööstuses kasutatavatel laevadel töötavatele meremeestele, kes töötavad summeeritud tööaja arvestuse alusel.
9. **III. Probleemi võimalikud regulaatiivsed lahendused. Kavandatavad muudatused ja nende mõjud** (lk 24–25) – Olete erinevaid valdkondi puudutavate mõjude hindamisel välja toonud kaks varianti: 1) omab positiivset mõju; 2) puudub otsene mõju. Samas on jäetud käsitlemata mõju ulatus, sihtrühmade suurus (osaliselt), mõju sagedus ning ebasoovitavate

mõjude riskid. Hetkel VTK-s esitatud mõjude hinnang on liiga üldine. Samuti mõjude osa ei ole piisavalt veenev ega põhjalik tõendamaks, et positiivsed mõjud kaaluvad üles muudatustega kaasnevad ohud, eelkõige ohud laevapere liikmete tervisele ja ohutusele. Üksikasjalikuma mõjude hinnangu andmiseks palume lähtuda neljast mõju hindamise kriteeriumist, milleks on: sihtrühm ja selle suurus, mõju sagedus, mõju ulatus ning ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk. Mõjude hinnangu puhul on oluline just mõju hindamise kriteeriumide sisustamine, st mõjude hinnangust peab olema välja loetav, et keda vastav muudatus mõjutab, kui suur on nende isikute või asutuste hulk, kui tihti sihtrühm selle muudatusega kokku puutub, mil määral peab sihtrühm muudatusest tulenevalt oma käitumist muutma ning kas muudatus võib kaasa tuua mõne negatiivse asjaolu, mida selle muudatusega ei taotleta. Seega palume VTK mõjude osa täiendada selliselt, et iga muudatuse puhul oleks mõjude hinnang kajastatud lähtuvalt mõju hindamise kriteeriumidest. Tuletame meelde ka, et juhul kui samas valdkonnas avaldub mõju erinevatele sihtrühmadele, tuleb sihtrühmad eraldi välja tuua ning nendele avalduvat mõju ja selle olulisust mõju kirjelduse juures eristada. Mõjude hinnang tuleb esitada muudatuste kaupa, eristades iga muudatuse all erinevaid mõjuvaldkondi ja sihtrühmi ning lähtudes sisustatud mõju hindamise kriteeriumidest.

10. Palume lisaks arvestada käesoleva kirja lisana esitatud VTK dokumendis tehtud ülejäänud täienduste, paranduste ja märkustega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Erkki Keldo
majandus- ja tööstusminister

Lisa. VTK dokument Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi märkustega

Stella Vogt
+372 5886 4172, stella.vogt@mkkm.ee